

Mindre Meddelelser

Iagttagelser godkendt af sjældenhedsudvalget
er mærket med en stjerne *.

Records approved by the rarity-committee are
marked with asterisks *

NOGLE KOMMENTARER TIL SALOMONSEN, F.: FUGLENE PÅ GRØNLAND

Den opfattelse af den Rødstrubede Lom *Gavia stellata* kun i ringe grad jages af grønlænderne fordi kødet ikke betragtes som særlig velsmagende, men at Islommen *Gavia immer* dog i nogen grad jages for skindets skyld, har jeg ikke kunnet få bekræftet nogetsteds. Alle fugle (selv Sneugler *Nyctea scandiaca*) kan spises, og bliver spist heroppe med største velbehag, og især Islommen repræsenterer en stor kødværdi.

Der gives en omfattende beskrivelse af Kongeederfuglens *Somateria spectabilis* trækforhold, hovedsagelig på baggrund af ringmærkningsresultaterne, hvoraf det fremgår at sydtrækket foregår som en langsom vigen for isen således at fuglene først omkring nytår når syd for Egedesminde Distrikt. Det hedder således: »Af oversigten over genfangsterne, syd for Holsteinsborg, hos den almindelige Ederfugl *Somateria mollissima* fremgår det, at der er en livlig beskydning i årets tre sidste måneder, mens Kongeederfuglen i realiteten ikke beskydes før efter nytår«. Dette er forkert, idet der sædvanligvis om efteråret skydes og ilandbringes i hundreder af Kongeederfugle til f.eks. Julianehåb, selv om de i visse år helt eller delvis kan udeblive til omkring nytår. Forklaringen på at dette er SALOMONSEN ubekendt, må først og fremmest søges deri, at der i så at sige hundrede procent af tilfældene er tale om ungfugle, der forbliver uidentificerede, idet kun yderst få grønlændere og praktisk talt slet ingen af de udsendte danskere kender forskellen på de to arter ederfugle. Det samme ser vi jo i Danmark, hvor alt for stor en del af rekorderne omtaler gamle hanner. Når hertil kommer, at Kongeederfuglen næsten udelukkende ringmærkes i fældningsperioden, altså som voksen, er det klart, at det billede, der tegnes på baggrund heraf, kun kan gælde de voksne fugles bevægelser, der uden tvivl er angivet korrekt. Det er i hvert fald sikkert, at den voksne Kongeederfugl kun skydes yderst fåtalligt her, også efter nytår. I min tid heroppe har jeg således næppe set en halv snes gamle hanner ialt.

Af ovenstående ses i øvrigt tillige hvor upålideligt resultatet kan blive, når kun ringmærkningsmaterialet bruges som grundlag for

en beregning af den procentvise beskydning af en bestand. Flere faktorer spiller ind her, bl.a. vil afskydningen jo altid være forholdsvis større blandt unge, uerfarne fugle.

B. ZOBBE
GTO, 3920 Julianehåb

Summary: Comments to F. SALOMONSEN: »Fuglene på Grønland« as regards the hunting by local people upon Divers *Gavia stellata et immer* and King Eiders *Somateria spectabilis* in Julianehåb District, southwestern Greenland.

IAGTTAGELSER FRA VESTGRØNLAND

Stor præstekrave *Charadrius hiaticula*. Yngler formentlig regelmæssigt ved Narssarssuaq (Julianehåb distrikt), hvor flere par hver sommer kan iagttages under omstændigheder, der tyder på ynglen. En vis koncentration af fugle under trækket finder også sted her, idet op til 20-30 stk. kan iagttages samlet, især ved elvens udløb, allerede fra slutningen af juli.

Hjejl *Pluvialis apricaria* *. En skudt i Nanortalik i sommeren 1969. Har formodentlig tilhørt den nordlige race *altifrons* (BREHM), idet undersiden var rent sort.

Dobbeltbekkasin *Gallinago gallinago delicata* (ORD)*. En iagttoges i Julianehåb by d. 3. november 1970. Fuglen blev senere nedlagt og indsendt til Zoologisk Museum, København, af FINN POUL JENSEN. Her er den af F. SALOMONSEN bestemt til den nordamerikanske race, der tidligere er truffet 8 gange i Grønland (SALOMONSEN, F.: Fuglene på Grønland - København 1967).

Svartbag *Laurus marinus* *. I august iagttog jeg en gammel, fuldt udfarvet fugl ved Dundas i Nordvestgrønland. Dette må være mindst 400 km nordligere, end arten tidligere er antruffet, idet den fra yngleområdet længere mod syd ellers kun kendes som en sjælden og tilfældig gæst mod nord til Upernavik distrikt (SALOMONSEN, F.: Fuglene på Grønland - København 1967).

Hvid Vipstjert *Motacilla alba*. 2-3 par iagttaget på startbanerne i Narssarssuaq i august 1962 og igen i maj 1964, og jeg anser det for sandsynligt, at arten lejlighedsvist yngler her.

Desuden har jeg flere gange hørt og iagttaget den i Julianehåb i årene 1961-65; men har desværre ingen nærmere data, hvilket er beklageligt, da arten kun er antruffet på Vestkysten to gange tidligere, og det så langt tilbage som i 1849 og 1909. Ved et besøg i Narsassuaq d. 18. juli 1969 sås ingen vipstjerter trods en grundig afsøgning af området.

BRIAN ZOBBE
Vestergade 47
9900 Frederikshavn

Summary: Observations from Westgreenland – Probable breeding of Ringed Plover *Charadrius hiaticula* and White Wagtail *Motacilla alba* at Narsassuaq (Julianehåb district). Records of Golden Plover *Pluvialis apricaria** and Snipe *Gallinago gallinago** from southwestern-most Greenland and a northern record of Great Black-backed Gull *Larus marinus** from Dundas.

GULHOVEDET VIPSTJERT
Motacilla flava flavissima (BLYTH)*.
YNGLENDE VED HARBOØRE

Den 30 juni 1971 om aftenen observeredes på en eng umiddelbart nord for Langerhuse ved Harboøre en rede af Gulhovedet Vipstjert *Motacilla flava flavissima* (BLYTH) med fire store unger. Den 1. juli om formiddagen var ungerne hoppet af reden, men fodredes endnu af forældrene.

Den Gulhovede Vipstjert, som første gang yngede i Danmark i 1970 (Feltornithologen 13 (1): 31 (1971)), iagttog jeg første gang 27. juni. Kaldelyden er ganske som den Gule Vipstjerts (*Motacilla flava flava* (LINN.)), men hannens hovede så i sollys ud som Gulspruvens (*Emberiza citrinella*). Ved nøjere iagttagelse kunne det dog ses, at issen var grønlig. Bryst og bug klart gule, halen som nominatformen: mørk i midten med hvide sidefjer. Denne han havde iøvrigt et lyst parti på venstre skulder. Hunnen var bleggul på bryst og bug, gråoliven ned ad ryggen, lys øjenstribе og hale som hannen.

Begge fugle fløj med mad i næbbet, bl.a. storvingede insekter, som fangedes på engen eller på en lille sø, der er så tilgroet, at vipstjerne kan gå på overfladen.

Både den 28. og den 29. juni søgtes reden forgæves, men den 30. lykkedes det at indkredse den. Hannen sås flyve med en ekskrement-»pose« fra reden.

Reden lå i græsset under en blomstrende ranunkel med en tot langt, vissent græs som et effektivt dække. Den var flettet af tørre græsstrå og rummede, efter at ungerne var forsvundet, enkelte gulsorte småfjer. Der var ingen rester af æg eller gøde æg.

Terrænet er en udpræget Gul Vipstjertbiotop, hvor flere par af nominatformen plejer at yngle. Op til Harboøre tahge mellem Harboøre og Thyborøn findes store, frodige enge over en strækning på en halv snes kilo-

meter. Engene går lige ned til de lavvandede søer, som er dannet mellem tangen og den nye vej- og jernbanedæmning, der blev bygget i 1950'erne.

Den Gulhovede Vipstjerts rede lå kun 250 meter fra Vesterhavet; på dette sted er afstanden til England, som er racens hovedyngleområde, 600 kilometer.

Summary: Yellow Wagtail *Motacilla flava flavissima* (BLYTH)* breeding in western Jutland. – On 30. June 1971 a nest with 4 nestlings was found near Harboøre.

DYKKENDE FOURAGERING HOS ÆLLINGER
AF GRAVAND *Tadorna tadorna*

I forbindelse med Vildtbiologisk Stations undersøgelser i Vejlerne er der i perioden 1966-71 gjort nogle iagttagelser over fourageringsmetoder hos ællinger af Gravand (*Tadorna tadorna*).

De fleste observationer stammer fra selve Vejlerne, mens enkelte er fra de tilgrænsende dele af Limfjorden og den nærliggende Lønnerup Fjord. Endelig er der en iagttagelse fra Hov Røn, som er en ø ud for Hov i Østjylland.

Tablet 1 viser, at gravandællinger hyppigt dykker efter føde, og at både små og fuldstore ællinger benytter denne fourageringsmetode. I 1970 er der gjort notater om fouragering hos alle iagttagne fødesøgende kuld. Ifølge dette lille materiale dykker alle eller en del af ællingerne i kuldene efter føde i omkring en trediedel af tilfældene.

Fouragering finder sted på relativt lavt vand (skønsmæssig 0,5-1,0 m's dybde), og hver dykning varer mellem 5 og 10 sekunder eller kortere, hvis dykningen foregår på lavt vand. Ællingerne søger sædvanligvis føde i længere tid inden for samme begrænsede område, idet de spredes langs bredden af en sø eller langs kanten af en kanal, og hver ælling dykker ofte adskillige gange på samme sted. Dette tyder på, at de tager fastsiddende føde på bunden eller på vandplanter.

En enkelt gang, den 17. juli 1970, iattoges i Lønnerup Fjord (tabel 1) en helt anden adfærd under fouragering. Her svømmede en adult Gravand rask af sted flere hundrede meter ude i fjorden med halvstore ællinger spredt ud over vandet efter sig ivrigt dykkende og jagende rundt i vandoverfladen efter føde. Denne fourageringsmetode forekom fuldstændig lig den, man ser hos større ællinger af Skalleslugere (*Merginae*) og Dykænder (*Aythinae*).

Det er almindelig kendt og omtalt i litteraturen, at ællinger af Gravand dykker med stor færdighed, når de bliver skræmte eller jagede af f.eks. mennesker, mens den beskrevne dykning i forbindelse med fourage-

Tabel 1. Iagttagelser over fourageringsadfærd hos ællinger af Gravand.

Table 1. Observations on feeding behaviour of Shelduck ducklings.

Dato Date	Sted Locality	+ = dykkende fouragering - = ikke dyk- kende fourag- ering + = feeding by diving - = not fee- ding by diving	Ællingernes størrelse i forhold til udvoksede Size of duck- lings in rela- tion to full- grown birds
30. juni 1966	Bygholmsvejle	-	1/4
18. juli 1966	Hou Røn	+	små 1/4
22. juli 1966	Bygholmsvejle	-	1/1
29. juni 1967	Lille Indtørring	+	1/4
1. juli 1968	Lille Indtørring	+	små
26. juni 1968	Østerild Fjord	+	små 1/4
26. juni 1970	Bygholmsvejle	+	1/4
2. juli 1970	Selbjerg Vejle	-	1/4-1/2
6. juli 1970	Østerild Fjord	-	1/4-1/2
17. juli 1970	Østerild Fjord	+	ikke obs.
17. juli 1970	Limfjorden	-	1/4
17. juli 1970	Lønnerup Fjord	+	1/2
17. juli 1970	Bygholmsvejle	-	3/4
21. juli 1970	Bygholmsvejle	-	3/4-1/1
23. juli 1970	Arup Vejle	-	3/4
23. juli 1970	Arup Vejle	+	1/2
29. juli 1970	Hovsør Røn	-	3/4
27. aug. 1970	Limfjord	-	3/4-1/1
9. juli 1971	Bygholmsvejle	+	1/2

ring kun er lidt omtalt. Et par håndbøger omtaler forholdet, således angiver BAUER & GLUTZ (Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Frankfurt am Main 1968, Bd. II), at små ællinger dykker efter føde, og LIND (Danmarks Natur, København 1969, Bd. IV), omtaler i en figurtekst, at gravandællinger lejlighedsvis dykker efter føde. Derudover er det kun lykkedes mig at finde et par artikler om emnet. KING (11. Ann. Rep. Wildf. Trust: 156, 1960) har iagttaget, at 3/4 store ællinger fouragerede ved dykning på 5-8 m's dybde i op til 15 sek. pr. dyk, og BOASE (Brit. Birds 31: 367-371, 1938) omtaler dyk i forbindelse med fouragering med en varighed på omkring 6 sekunder. JUNG (Jour. f. Orn. 109: 22-24, 1968) har som vist den eneste iagttaget, at adulte Gravænder dykker efter føde.

L. KORTEGÅRD
Vildtbiologisk Station
Kalø
8410 Rønne

Summary: Shelduck (*Tadorna tadorna*) ducklings diving for food: - During the period 1966-71, a series of observations concerning

the feeding behaviour of Shelduck ducklings have been carried out, especially in the marshland of Vejlerne in Northwestern Jutland.

Table 1 shows the observations in which all or some of the ducklings in a clutch dived for food (marked +). In 1970, the ducklings dived for food in four (about one third) of the cases and showed another feeding behaviour in eight cases (marked -).

By one occasion, an adult Shelduck was observed swimming in the middle of a big, shallow lake with halfgrown ducklings eagerly hunting and diving for food behind it. This type of feeding resembled much the feeding behaviour of larger ducklings of mergansers (*Merginae*) and diving ducks (*Aythiinae*). Each dive generally lasted 5-10 seconds or less and took place in shallow water (0.5-1.0 m). It seems that all ageclasses of ducklings dive for food (Table 1).

It seems that the behaviour of diving for food by Shelduck ducklings has been overlooked to some extent as there are only a few examples given in the literature (BOASE 1938, KING 1960, BAUER & GLUTZ 1968, LIND 1969, *op.cit.*).

TOPPET LAPPEDYKKER *Podiceps cristatus*
BRINGER FØDE TIL UNGER I VEJLERNE FRA
LIMFJORDEN

I løbet af den periode, hvori Vildtbiologisk Station, Kalø, har foretaget undersøgelser over fugle i Vejlerne, er det ofte iagttaget, at Toppet Lappedykket (*Podiceps cristatus*) har fløjet frem og tilbage mellem Vejlerne og Limfjorden. Dette træk foregår igennem hele yngleperioden fra det tidligste forår og indtil sidst på sommeren og er for en stor dels vedkommende blevet opfattet som fourageringstræk mellem yngleområder i Vejlerne og fourageringsområder i Limfjorden.

Den 6. juli 1970 iagttoes det i 6-8 tilfælde i løbet af eftermiddagen, at fuglene havde fisk på 3-6 cm's længde i næbbet, når de vendte tilbage fra Limfjorden. Flere af dem landede i Glombak, hvor de havde store unger. Fiskene blev båret på tværs i næbbet under flugten. Lappedykkene fløj i 30-100 m's højde, når de passerede Bygholm Dæmningen, og da der er meget lavvandet i Limfjorden udenfor dæmningen, og vandet den dag var usigtbart p.g.a. bølger, har de sikkert fourageret mindst 1-2 km ude på dybere vand. Den samlede flugt-distance fra fourageringsområde og til yngleområde skulle da være mindst 2-3 km.

Ifølgende litteraturen kendes kun 2 eksempler på et lignende træk (LUNAU, C. – Ornith. Monatsberichte, 41: 85-87, 1933 og LEYS, H. N., J. MERBUS & J. J. F. E. DE WILDE – De levende Natuur, 72: 11-18, 1969) og tilløb til et sådant inden for samme sø (BAUER, K. & U. GLUTZ VON BLOTZHEIM: Handbuch der Vögel Mitteleuropas, Frankfurt am Main, 1966, Bd. 1).

Formodentlig har vi oversat Toppet Lappedykkers træk fra Vejlerne til Limfjorden efter føde til ungerne i flere år, og det er sandsynligvis regelmæssigt forekommende. Der kan fremhæves to mulige årsager til trækket. For det første kan det skyldes, at vandet i Vejlernes søer er uklart p.g.a. bølgebevægelse eller algevækst, så fuglene ikke kan se deres fødeedyr. For det andet kan der være tale om forskel i mængden af fødeemner mellem Vejlerne og Limfjorden, idet Limfjorden da skulle være rigest på føde. Det kan i den forbindelse nævnes, at de to andre omtalte eksempler også stammer fra inddæmmede søer nær havet.

L. KORTEGAARD
Vildtbiologisk Station
Kalø
8410 Rønne

Summary: Great Crested Grebes (*Podiceps cristatus*) flying with food for young. – On July 6th, 1970, it was observed that Great Crested Grebes, in 6-8 cases, were flying with fish (3-6 cm in length) carried athwart in their bills from

the salt water areas of the Limfjord to the breeding grounds in lake Glombak in the marshland of Vejlerne i Northwestern Jutland.

The flight distance between Glombak and the feeding areas in the Limfjord, is estimated to have been at least 2-3 km. The altitude was 30-100 metres when the birds passed the dam (Bygholm Dæmningen) between Vejlerne and the Limfjord.

Every year, over a period of several years, we have observed Great Crested Grebes flying regularly between the lakes in Vejlerne and the salt water areas of the Limfjord during the breeding season. We assume that these birds were making feeding flights to the Limfjord, and that we have overlooked several cases where the birds bring small fish from the Limfjord to their young in the lakes in Vejlerne.

Two similar cases are known from the literature (LUNAU 1933 and LEYS *et al.* 1969, *op.cit.*) and it is pointed out that these observations are from dammed lagoons very similar to the ones in Vejlerne.

IAGTTAGELSER FRA FÆRØERNE,
SOMMEREN 1972

I tidsrummet d. 25. juni til d. 13. juli var vi på ferie på Færøerne for at studere fuglelivet. Vi observerede bl.a. følgende sjældnere eller usædvanlige arter:

Rødstrubet Lom *Gavia stellata*: 2 ad. og 1 unge set i Kaldbaksvatn, Streymoy, d. 6. juli.

Sangsvane *Cygnus cygnus*: 1 ad. i en sø ved Skopun, Sandoy, d. 11. juli.

Stenvender *Arenaria interpres*: 3 ad. i yngledragt set ved Glyvursnes syd for Torshavn d. 5. juli.

Rødben *Tringa totanus*: 1 set i Sørvagur d. 29 juni.

Ringdue *Columba palumbus*: 1 set på Mykines Holmur d. 2. juli. Arten blev også flere gange set i og omkring Torshavn.

Mosehornugle *Asio flammeus*: 1 død fundet i Mykinæs bygd d. 2. juli. Der var mærker i kraniet, som så ud til at stamme fra bøssehagl.

Landsvale *Hirundo rustica*: 1 blev set i Hvalvik d. 27. juni, og 2 blev set i Sandur d. 11. juli.

Vindrossel *Turdus iliacus*: 1 i Hvalvik d. 27. juni.

Fuglekonge *Regulus regulus*: 1 syngende i Torshavn Plantage d. 26. juni, og 2 syngende samme sted d. 8. juli.

Jernspurv *Prunella modularis*: 1 blev set i Torshavn Plantage d. 8. juli.

Gulspurv *Emberiza citrinella*: 1 syngende han blev hørt ved Torshavn d. 27. juni og d. 6. juli.

EJGILD SØRENSEN, Spurveskjul 12, 7700 Thisted.
KURT BJERREGÅRD, Trædholm, 7752 Snested.

Summary: Observations in the Faeroes in the period 25. June – 13. July 1972.

Spredte iagttagelser vil i fremtiden ikke mere findes som rubrik i tidskriftet. Iagttagelser af sjældne fugle vil enten blive offentliggjort i sjældenhedsudvalgets årsliste, i Feltornithologens årsoversigt eller som mindre meddelelse.

RED.

SORT STORK (*Ciconia nigra*)

En Sort Stork sås d. 26. april 1970 flyvende over nogle fiskedamme tilhørende Lysbro Fiskeri ved Silkeborg.

JENS ERRBOE

En juv. Sort Stork blev jaget op fra en lysning mellem siv på Rødsandshage på Tipperne, Vestjylland, d. 18. august 1970.

E. HOLLE JØRGENSEN

SJAGGER (*Turdus pilaris*)

D. 16. maj 1970 sås to Sjaggere parre sig i en trætop i den nordvestlige del af Kongelunden på Amager. D. 14. juni kl. 06 fandt jeg en rede med 4 flyvefærdige Sjaggerunger på samme lokalitet. Reden var anbragt 5 1/2 m oppe i et birketræ, i en grenkløft ved stammen. Nogle timer senere havde ungerne forladt reden, kun en enkelt sås i et nabotræ.

T. JENSEN

MARKPIBER (*Anthus campestris*)

Ved Løng nord for Sorø findes et større grusgravsområde, hvor den intensive gravning har omdannet et kvadratkilometerstort terræn til en ørken med høje klitter af flyvesand.

Her hørte jeg d. 5. juni 1970 en syngende han af Markpiber. Indtil d. 28. juni blev den regelmæssigt iagttaget indenfor et ca. 5000 m² stort område. Andre Markpibere blev ikke set.

Efter min ferie undersøgte jeg stedet d. 24. juli, men da var fuglen forsvundet. Det har således formentlig drejet sig om en uparret, territoriehævdende han.

Markpiberen er mig bekendt ikke tidligere påvist på indlandslokaliteter i Danmark.

O. SCHELDE

ENGSNARRE (*Crex crex*)

D. 18. maj 1964 fandt jeg en Engsnarre liggende død på en markvej nær Øster-Hurup, Himmerland. En lille fjerløs plet på brystet tydede på, at fuglen var blevet dræbt ved påflyvning af en luftledning eller hegnstråd; begge dele fandtes i umiddelbar nærhed af fuglen.

C. MØLLER

Personalia

ERWIN STRESEMANN

22. november 1889 – 20. november 1972

af

KNUD PALUDAN

Med professor ERWIN STRESEMANN'S død, to dage før han ville være fyldt 83 år, afsluttedes et langt og overordentlig virksomt liv. Hans ornithologiske løbebane startede, da han som 21-årig foretog en rejse til øerne Bali, Buru og Seran i Molukkerne. Genriem hele hans levetid hang hans hjerte herefter ved den fascinerende øverden mellem Bagindien og Australien, selv om hans imponerende viden efterhånden kom til at omfatte det meste af vor klodes fugleverden.

I 1922 overtog Stresemann ledelsen af den ornithologiske afdeling på Museum für Naturkunde i Berlin, og samtidigt blev han

generalsekretær for den tyske ornithologiske forening og dermed redaktør af Journal für Ornithologie. Nu var to forudsætninger for hans følgende virke til stede, et virke, der kom til at præge et par generationer af ornithologer.

Det lykkedes Stresemann at rejse midler og knytte forbindelser, så der kunne in .samles et betydeligt materiale fra mange lande, bl.a. fra Celebes, Ny Guinea, Iran og Kina, og dette materiale var grundlaget for flere af de vigtige zoogeografiske arbejder, der udgik fra afdelingen. Af hans utallige egne zoogeografiske arbejder kan der måske være grund til at fremhæve Die Vögel von Celebes og hans